

“Estratègies cap als reptes d'infància a Barcelona, amb horitzó 2030”

Relatoria de la jornada

12 de novembre de 2021

Més de 200 persones han seguit la jornada "Estratègies cap als reptes d'infància a Barcelona, amb horitzó 2030", la majoria de manera online, però també una vuitantena de persones de forma presencial a les aules de la Universitat Internacional Menéndez i Pelayo (CUIMPB) ubicades al CCCB. La jornada ha estat coorganitzada per l'Institut Infància i Adolescència, l'Ajuntament de Barcelona i el CUIMPB i s'ha dut a terme el 12 de novembre de 2021.

La jornada "Estratègies cap als reptes d'infància a Barcelona, amb horitzó 2030" -comoderada per la directora acadèmica del CUIMPB, **Marga León**, i la investigadora de l'Institut Infància i Adolescència i coordinadora del Pla d'infància de Barcelona, **Elisa Stinus**-, ha servit per **donar a conèixer el Pla d'infància de Barcelona i els 23 reptes de futur** que es planteja la ciutat pels propers 10 anys, i també per debatre i reflexionar sobre com s'han d'abordar aquests reptes.

Durant la jornada, s'ha fet **especial èmfasi en la necessitat de lluitar contra la pobresa infantil** i també en la importància del **coneixement dels drets dels infants** per part dels mateixos nens i nenes i també de l'administració, per tal que puguin exercir la seva ciutadania en el present i no només ser entesos i vistos com a ciutadans del futur. En aquest sentit, la **participació dels infants** i l'escolta de les seves veus, necessitats i opinions per part de l'administració ha estat també un dels temes cabdals que s'ha destacat en diferents moments de la jornada. Així, s'ha posat especialment en valor el fet que en l'elaboració del Pla d'infància de Barcelona 2021-2030 s'hagi tingut en compte la veu dels infants a través de diferents processos participatius, i també la voluntat d'incorporar els nens i nenes en el seguiment, actualització i avaluació del pla durant els seus deu anys de recorregut. A més, s'ha reclamat de manera molt clara que cal garantir mecanismes de participació que siguin representatius, transversals i continuats en temps, destacant en aquests termes, el programa municipal Parlen els nens i nenes.

El Pla d'infància de Barcelona i la prioritat de la ciutat en la lluita contra la pobresa

En la inauguració de la jornada, la tinenta de Drets Socials, Justícia Global, Feminismes i LGTBI de l'Ajuntament de Barcelona, **Laura Pérez Castaño**, ha destacat la **mirada a llarg termini** del Pla d'infància i també la seva **mirada transversal**, amb totes les sis àrees de l'Ajuntament implicades i interpel·lades pel pla. A més, ha volgut destacar el fet que el Pla pensa i s'adreça a totes les infàncies de la ciutat, però amb una **mirada específica a les desigualtats i a la pobresa en la infància**, que s'han incrementat amb la pandèmia per la covid-19, però que venen d'abans i són estructurals, amb desigualtats importants entre districtes, la crisi habitacional o la pobresa en el treball, entre d'altres. En aquest sentit el Pla de Barris, el projecte Baobab, la tarifació social a les escoles bressol, el Servei de Canguratge Municipal o el Fons 0-16, entre d'altres, són alguns exemple de les actuacions que venen de lluny i que recull el pla.

En aquest sentit, el regidor d'Infància de l'Ajuntament de Barcelona, **Joan Ramon Riera**, ha destacat la coincidència en el temps del procés d'elaboració i redacció del Pla d'infància amb l'**aprovaçió del Fons 0-16**, una política que aborda les condicions materials de vida de les famílies i dels infants, el que ell considera que són les dues ambicions transformadores de Barcelona: fer una aposta ferma per millorar les condicions materials de vida dels infants i treballar amb mirada llarga l'aprofundiment en els drets dels infants, a partir del Pla d'infància.

Per la seva banda, el subdirector de l'oficina de l'Alto Comisionado para la Lucha contra la Pobreza Infantil, **Albert Arcarons**, ha fet molt d'èmfasi en el fet que viure en situació de pobresa condiciona molts altres aspectes de la vida dels infants i que, per tant, **abolir la pobresa infantil és una qüestió de drets i una condició prèvia** per poder garantir altres drets de la infància. Arcarons ha destacat que el fet que el Pla d'infància tingui un eix específic per combatre la pobresa infantil s'alinea amb aquesta idea i ha destacat el fet que l'Ajuntament de Barcelona hagi estat el primer ajuntament de l'Estat espanyol a sumar-se a l'**Aliança Pobresa Zero**, perquè la pobresa infantil té una dimensió marcadament territorial i que, per tant, la seva erradicació passa forçosament per una coordinació de tots els nivells administratius, especialment a les àrees urbanes en què la pobresa infantil és més severa. En aquest sentit, el subdirector de l'Alto Comisionado celebra que, malgrat l'augment de les desigualtats per la covid-19, ens trobem en un **moment polític europeu molt concret i favorable** en què hi ha una clara voluntat de protecció dels drets dels infants, entre d'altres la garantia infantil europea i el

Fons Social Europeu Plus, que obliga als Estats a destinar almenys el 5% a la lluita contra la pobresa infantil - en el cas d'Espanya seran al voltant de 780 milions d'euros a gastar fins el 2030- i en el qual les comunitats autònomes i ajuntaments com el de Barcelona seran clau per a l'aprofitament d'aquests recursos perquè en gestionaran el 50%, ha puntualitzat Arcarons.

Oportunitats, reptes i solucions a les necessitats de la infància

Emmanuele Pavolini, acadèmic de la Universitat de Macerata, a Itàlia, i promotor de l'Aliança per la Infància a Itàlia, així com assessor del govern italià per la implementació de la garantia infantil europea, ha estat el convidat especial per a fer la ponència inaugural de la jornada. Pavolini ha destacat tres oportunitats provinents d'Europa: el fons de recuperació, la garantia infantil (que és una oportunitat per repensar i reconfigurar les polítiques d'infància), i la directiva europea sobre l'equilibri entre la vida familiar i la laboral.

D'altra banda, Pavolini destaca també 3 reptes. El primer és la combinació entre les polítiques de rendes i transferències en efectiu a les famílies en infants, que considera absolutament necessàries (especialment als països del sud d'Europa que és on costa més la seva implementació) i les polítiques de serveis per les famílies. El segon té relació amb els serveis a la petita infància i és trobar l'equilibri entre la cobertura, la qualitat i la igualtat; i que una cosa que no vagi en detriment de l'altra. És a dir, augmentar la cobertura sense reduir la qualitat de les condicions laborals de les persones que atenen els infants, perquè això va en detriment de la qualitat de l'atenció als infants. I, alhora, assegurar que l'escola bressol no sigui el primer pas de la desigualtat educativa. El tercer repte és establir els grups de beneficiaris de les polítiques d'infància i trobar l'equilibri entre ells sabent que són grups d'infants amb necessitats diferents i també amb mides diferents. Hi ha grups molt grans i molt extensos (com per exemple infants que viuen en pobresa, migrants, infants amb discapacitat o fills de famílies monoparentals) i grups molt més petits on la intensitat de la necessitat, en canvi, és més alta (infants amb pares a la presó, fills d'emigrants no regularitzats, per exemple).

Pel que fa a les solucions, Pavolini destaca la necessitat de coordinar-se entre totes les administracions i deixar de fer intervencions fragmentades, per fer actuacions més coordinades i transversals, entre els diferents nivells administratius d'una banda i, de l'altra, entre les àrees o departaments en què s'organitzen. S'ha de crear espais formals i regulars de treball on els diferents responsables polítics d'educació i salut, per exemple, es coordinin. A la vegada reclama desenvolupar algun tipus d'estratègia proactiva des de les administracions per arribar a les famílies sense necessitat que siguin elles les que hagin de trucar diferents portes per a poder resoldre diferents problemes o necessitats.

Emmanuele Pavolini també ha compartit l'experiència de l'[Aliança per a la infància d'Itàlia](#) que, segons ha explicat en primera persona un dels seus promotors, es va crear a partir d'una frustració després d'estudiar les polítiques infantils durant dècades i de constatar que a vegades hi ha molta desconexió entre, d'una banda, la manera com es prenen les decisions i, de l'altra, les evidències generades des de la recerca i les experiències acumulades des de la societat civil que fa atenció directa als infants. L'objectiu era crear un espai compartit on unir acadèmics i investigadors i membres de la societat civil per treballar plegats i donar suport a un procés de presa de decisions política d'una manera pràctica i amb l'objectiu final que sigui útil per a les famílies i els infants. L'Aliança està composta per organitzacions de la societat civil, sindicats, entitats socials tant internacionals com italianes, institucions i manté converses amb l'associació de municipis italians. L'estructura de l'Aliança és completament horitzontal i té per objectiu publicar documents sobre els temes que estan a l'agenda o bé sobre qüestions que no s'estan abordant però sobre els quals l'Aliança considera que cal iniciar debats aprofundits. Com que no hi ha sempre un consens total perquè l'Aliança està composta per una vuitantena de membres, sempre es destaca en els documents quin és l'acord principal. Emmanuele Pavolini explica que ens darrers anys l'Aliança ha celebrat diferents reunions amb ministres italians i amb comissions mixtes on treballen de forma transparent, oberta, constructiva i sincera. I explica com, amb l'agreuement de la crisi social per la covid-19, s'ha generat una finestra d'oportunitat perquè augmenti la col·laboració entre polítics, sindicats, experts de l'acadèmia o personal que treballa directament amb la infància.

7 drets, 23 reptes i 70 actuacions del Pla d'infància de Barcelona, consensuats a partir d'un ampli procés participatiu

En la segona taula de la jornada, la directora de Serveis d'Infància de l'Ajuntament de Barcelona, **Magda Orozco**, i la directora de l'Institut Infància i Adolescència de Barcelona, **Laia Pineda** han explicat fil per randa el [Pla d'infància a Barcelona](#), posant en valor el procés d'elaboració de forma transversal, coordinada i participada, i també explicant algunes de les principals dades incloses en l'àmplia diagnosi del Pla d'infància 2021-2030 feta en el marc de l'Observatori 0-17 BCN, que és una de les mesures que es van impulsar a partir del pla anterior, el Focus Infància i Ciutadania 2017-2020.

Magda Orozco ha destacat el fet que el Pla d'infància fa èmfasi en els reptes principals d'infància i no inclou totes les actuacions de l'Ajuntament, sinó que focalitza en aquelles que permeten afrontar millor els reptes a 10 anys determinats a partir d'una àmplia diagnosi i revisió documental, i consensuats a partir d'un ampli procés participatiu que també ha inclòs les veus dels nens i nenes

de la ciutat. En aquest sentit, Magda Orozco també ha destacat la participació de l'Institut Municipal de Serveis Socials (IMSS) i la Comissió transversal conformada pels diferents serveis municipals, els districtes de la ciutat, el Consell assessor amb experts que han contrastat el document, i amb les entitats d'infància.

En la seva intervenció, Laia Pineda ha destacat la importància d'haver impulsat, a partir del pla anterior, l'[Observatori 0-17 BCN](#) com a instrument imprescindible per a poder fer una diagnosi de la situació de la infància i l'adolescència a la ciutat que està permeten també traçar la trajectòria en diferents aspectes i anar analitzant les tendències. També el fet que el pla s'adreça a tots i cada un dels nens, nenes i adolescents de la ciutat, però que es focalitza en els infants que més ho necessiten perquè estan en situació de pobresa o vulnerabilitat social. A més, el pla busca la coordinació entre les entitats socials i l'administració local, i també busca la transversalització dins l'administració perquè aquesta és l'única manera de posar l'infant al centre i no

tenir visions segmentades a les que a vegades ens porta l'estructura administrativa. La directora de l'Institut Infància i Adolescència ha destacat també l'eix i mirada a les desigualtats socials que generen desigualtat d'oportunitats, com són el gènere, la discapacitat o l'origen, i també la mirada territorial per assegurar la implementació del pla en els diferents districtes de la ciutat.

A la jornada també han tingut un espai reservat dues de les entitats socials de referència a la ciutat que han contribuït i participat en el procés d'elaboració del Pla d'infància de Barcelona. El responsable de polítiques d'infància d'UNICEF-Catalunya, **Roger Garcia**, ha destacat la importància del Pla d'infància, i el fet que s'estructuri en base als drets dels infants, que tingui una mirada important en l'equitat i que també incorpori la mirada de l'Agenda 2030 que recull els principals objectius de desenvolupament durant els propers anys.

Roger Garcia també ha fet referència a l'oportunitat que planteja l'agreujament de la crisi social per la pandèmia per la covid-19 a l'hora d'implementar polítiques que incorporin de manera sistemàtica la perspectiva dels infants i que siguin valentes, innovadores, potents, inclusives i, sobretot, dotades de recursos. Perquè, ha dit, on més estan en joc els drets dels nens i nenes és en els pressupostos. En aquest sentit és important analitzar els pressupostos municipals per saber quants diners s'inverteixen en els nens i nenes de la ciutat, una de les actuacions que s'inclou en el Pla d'infància de Barcelona. A més, ha mencionat tres qüestions clau: l'avaluació dels impactes de les diferents polítiques públiques, la participació sistemàtica i efectiva dels infants i la governança de totes aquestes polítiques de manera coordinada amb els agents socials perquè les institucions siguin molt més inclusives, molt més eficaces i molt més transparents en la presa de decisions.

Per la seva banda, **Josep Maria Villena**, president de l'Associació Diomira ha lamentat que encara estiguem lluny dels objectius i compromisos amb els drets de la infància i que molt sovint, encara es considera els infants com a persones a protegir més que no pas com a subjectes amb drets propis. En aquest sentit ha reclamat que es treballi encara més en el coneixement dels drets dels infants pels mateixos nens i nenes, però també per les persones

adultes que en tenen cura i les que han de prendre les decisions polítiques.

Villena ha demanat que puguin tenir el lloc que els correspon i que puguin exercir el seu dret a la participació, i ha fet menció a l'escenari, més que probable, que les realitats i les vides dels infants de Barcelona l'any 2030 sigui radicalment diferent a les d'ara, donat l'impacte de la tecnologia i les innovacions que ja estem vivint i seguirem experimentant. En aquest sentit, ha reclamat que caldrà un important exercici de prospectiva per situar-nos en quin punt estarem el 2030, horitzó que dibuixa el Pla d'infància de Barcelona, i ha acabat reclamant que Barcelona es pugui situar en el mapa com a ciutat referent en l'aplicació dels drets dels infants.

Algunes mesures concretes del Pla d'infància i un exemple de la seva aplicabilitat a nivell de districte

La jornada "Estratègies en els reptes d'infància a Barcelona amb horitzó 2030" ha acabat amb l'explicació detallada d'algunes de les actuacions destacades en el Pla d'infància. En una doble taula de debat amb responsables municipals de diferents àrees de la ciutat, la jornada ha permès donar a conèixer una actuació corresponent a cada un dels 7 drets en els quals s'estructura el pla.

Així, **Carlos Alarcon**, de l'Institut Municipal de Serveis Socials, ha pogut explicar com es va posar en marxa i quins reptes ha suposat el **Sistema de cribatge per valorar la vulnerabilitat social d'infants i adolescents**.

Imma Bargalló, per la seva banda, ha pogut compartir reflexions i aprenentatges sobre com s'està apostant des de

l'Institut Municipal d'Educació de Barcelona per augmentar i millorar les **escoles bressol municipals** i també sobre la creació i el reforç de la **Xarxa d'Espais Familiars de Criança Municipals**, com un nou servei que permet donar resposta a les necessitats diverses de les famílies amb infants entre els 0 i els 3 anys.

També en relació al dret a l'educació, **Gemma Verdés** ha explicat com s'està **acompanyant l'alumnat més vulnerable en la transició cap als estudis postobligatoris** des del Consorci d'Educació de Barcelona. I ha destacat que en els darrers anys s'ha passat d'un 21% d'alumnat vulnerable que no es matriculava a l'educació postobligatòria a un 13%, malgrat que segueix sent una xifra massa elevada, tal i com ha assegurat Verdés.

En matèria de salut i salut mental en la infància, **Pilar Solanes** de la direcció de Serveis d'Envel·liment i Cures ha fet un repàs a alguns **serveis i programes específics de promoció de salut mental entre els infants i adolescents** que s'han creat de nou o s'han intensificat a partir de la pandèmia per la covid-19, com el servei Aquí t'escoltem, el Konsulta'm o el telèfon de prevenció del suïcidi.

En la segona part d'aquesta taula de debat, s'ha pogut aprofundir en actuacions vinculades amb les cures, la prevenció de les violències i la participació dels infants, així com explicar un exemple d'aplicació del Pla d'infància a nivell territorial, concretament al districte de Nou Barris.

Helena Guiu, de Foment de Ciutat, ha pogut explicar com es dona suport a la petita infància i les seves famílies a través del projecte **Vila Veïna Barcelona**, un projecte que gira al voltant de les cures i que proporciona un espai d'acompanyament a les persones cuidadores i, alhora, un servei de canguratge de la petita infància.

Per la seva banda, el director del Departament de Promoció de la Infància, **Carles Gil**, ha pogut explicar com s'està abordant la **prevenció de les violències sexuals en la infància i l'adolescència** i l'atenció als infants que, malauradament, ja n'han estat víctimes des dels serveis municipals. Ha explicat que l'objectiu de l'Ajuntament és la tolerància zero i que, per això, entre d'altres actuacions, el departament ofereix informació i formació als professionals dels equipaments municipals.

Ana Novella i **Orland Blasco**, des del **grup de reflexió sobre participació infantil** han aprofundit en una qüestió, la de la participació dels infants, que ha anat sortint al llarg de tota la jornada. Ana Novella, per la seva banda, ha reclamat la necessitat que els nens i nenes puguin adonar-se que tenen la possibilitat d'impulsar processos de transformació a partir d'un paper actiu com a ciutadans i ciutadanes; i ha recordat que la ciutat necessita els infants i escoltar les seves opinions perquè suposen un capital humà imprescindible. Orland Blasco ha destacat diferents programes de participació infantil de l'Ajuntament de Barcelona i també petits canvis -però importants- com el fet que ara el reglament de participació de l'Ajuntament no es limita a persones majors de 16 anys.

Per acabar, **Mercè Garcia** ha explicat **com el districte de Nou Barris està reflexionant sobre l'estratègia d'infància i adolescència al seu territori**. Ha explicat que, gràcies a una bona recollida de dades i a les aportacions des de l'Observatori 0-17 BCN, el districte ha decidit focalitzar-se en la petita infància i les transicions educatives en l'adolescència, dos dels reptes que recull el Pla d'infància de Barcelona i que el districte està treballant des del territori.

